

С. П. Потеряйко,
к. військ. н., доцент, заступник начальника науково-організаційного відділу,
Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту
ORCID ID: 0000-0002-3787-0929

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.9.103

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЦИВІЛЬНИМ ЗАХИСТОМ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

S. Poteryaiko,
PhD in Military Science, Associate Professor, Deputy Chief of the Department of Research,
Institute of Public Administration and Research in Civil Protection

PUBLIC ADMINISTRATION'S PROBLEMS OF CIVIL PROTECTION TO PROVIDE THE STATE
SECURITY OF UKRAINE

У науковій статті розглянуто проблемні питання державного управління цивільним захистом щодо забезпечення державної безпеки України.

Окреслено актуальність зазначених питань на основі аналізу законодавства України у сферах національної безпеки та цивільного захисту, а також результатів практичної діяльності органів державного управління у зазначених сферах, які не повною мірою відповідають вимогам сьогодення щодо забезпечення необхідного рівня безпеки населення на нинішньому етапі розвитку суспільства.

Відзначено підвищення вимог до структурно-функціональної гнучкості системи державного управління цивільним захистом у зв'язку з необхідністю оперативного переходу в різні режими її функціонування залежно від ситуації, що склалася, за планами реагування на кризові явища та можливими сценаріями їх розвитку, а також до надійності окремих найбільш важливих елементів структури зазначеної системи.

Встановлено, що поняття "національна безпека" проти понять "воєнна безпека" та "державна безпека" є загальним, а сутність останніх двох визначень — похідними від нього. Актуалізовано важливе питання щодо уточнення поняттєвого апарату державного управління з визначення співвідношення між поняттями "державна безпека" та "національна безпека".

Запропоновано уточнений спосіб застосування принципу стратегічної мобільності щодо функціонування системи цивільного захисту, що передбачає не лише поетапне нарощування структур, ресурсів та заходів, але і його одночасне здійснення в умовах раптового настання кризових явищ або різких змін обставин в районах їх виникнення та розвитку з урахуванням здійсненого зонування території країни за ступенем можливих небезпек.

Виявлено проблемні питання щодо неузгодженості окремих положень нормативно-правової бази з питань державної безпеки та цивільного захисту, зокрема щодо організації взаємодії між органами управління структур сектору безпеки та оборони в кризових умовах.

Запропоновано створення за модульним принципом мобільних високотехнологічних безпечних структур, що мають забезпечити стратегічну мобільність та оперативне реагування на кризові явища й загрози.

The article presents a public administration's problems of civil protection to provide the state security of Ukraine.

The relevance of these issues based on the analysis of Ukrainian legislation in the fields of state security and civil protection is outlined. The results of public administration bodies' activity in this spheres which do not meet today's requirements concerning maintenance of a necessary level of safety of the population at the present stage of society's development are investigated.

Increasing the requirements for structural and functional flexibility of public administration's system of civil protection is justified. This is due to the need for transition to different modes of its operation, depending on the situation, crisis response plans and possible scenarios for their development and reliability of some of the most important system structure's elements.

The term of "national security" against the notions of "military security" and "state security" is general, and the essence of the last two definitions is derived from it is established. Important issue to specification the conceptual apparatus of public administration to determine the relationship between "state security" and "national security" is actualized.

A refined method of applying the principle of strategic mobility to the functioning of the civil protection system is proposed. This method involves not only the gradual increase of structures, resources and measures, but also its simultaneous implementation in the crisis situation or sudden changes in circumstances in areas of their origin and development, taking into account the country's zoning according to the degree of possible dangers.

Problematic issues of the inconsistency of certain legal framework's provisions on state security and civil protection, in particular regarding the organization of interaction between the governing bodies of the security and defense sectors in crisis conditions is detected.

Creation of mobile high-tech security structures to ensure strategic mobility and rapid response to crises and threats on a modular basis is proposed.

Ключові слова: державне управління, державна безпека, надзвичайна ситуація, цивільний захист, органи державного управління.

Key words: public administration, state security, emergency situation, civil protection, public administration bodies.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Серед загроз забезпеченню сталого розвитку держави є надзвичайні ситуації (далі — НС), зокрема, стихійні лиха, техногенні катастрофи, терористичні та диверсійні акти, регіональні конфлікти із застосуванням військової сили. Їх ігнорування в нинішніх умовах ставить під питання не лише економічне зростання та соціальний добробут, а й забезпечення національної безпеки країни.

Нині система державного управління перебуває у стані реформування. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474 схвалено Стратегію реформування державного управління України, метою якої є створення більш ефективної системи державного управління [1].

Також у структурі Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі — ДСНС), яка є складовою частиною сектору безпеки та оборони, здійснюються заходи щодо її оптимізації з метою якісного виконання покладених на неї завдань з реалізації державної політики у сфері цивільного захисту (далі — ЦЗ). Зазначене підтверджується результатами практичної діяльності органів державного управління у сфері ЦЗ щодо провадження заходів із запобігання НС та ефективного реагування на них, які частіше не повною мірою відповідають вимогам сьогодення щодо забезпечення необхідного рівня безпеки населення [2].

Отже, виявлення проблемних питань державного управління ЦЗ щодо забезпечення державної безпеки України є наразі актуальним науковим завданням.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Науковим розвідкам щодо державного управління національною безпекою України загалом, і у сфері цивільного захисту — зокрема приділено достатньо уваги з боку вітчизняних вчених.

Абрамов В.І., Ситник Г.П. та ін. сформулювали визначення поняття "система національної безпеки" як відкритої, динамічної, соціальної системи, метою якої є створення умов для реалізації національних інтересів, забезпечення цілісності суспільного організму та здатності держави відстоювати вказані інтереси, а також запропонували її структурну схему [3, с. 126, 129]. Погоджуємося з авторами, які відзначають низку особливостей, вплив яких на ефективність державного управління в умовах НС є значним, зокрема — підвищення вимог до структурно-функціональної гнучкості системи державного управління у зв'язку з необхідністю оперативного переходу в різні режими функціонування залежно від ситуації, що склалася, а також до надійності окремих елементів структури системи, які є найбільш відповідальними [3, с. 742].

Г. Ситник окреслив функції та завдання державного управління національною безпекою в умовах надзвичайного стану, викликаного чинниками природного, техногенного та соціального характеру або ж в умовах воєнного стану, тобто у кризових ситуаціях [4, с. 317—318]. Автор розрізняє дві сукупності функцій системи державного управління національною безпекою: управління ймовірністю виникнення НС та управління рівнем захищеності об'єктів. В обох випадках об'єктами, на які спрямовуються управлінські впливи з боку зазначеної системи є взаємопов'язані між собою процеси різної природи [4, с. 320].

В. Богданович, А. Семенченко, М. Єжеєв розробили теоретико-методологічні засади системних досліджень проблем забезпечення національної безпеки як основи створення цілісної теорії національної безпеки, зокрема — системний підхід до вивчення проблем національної безпеки держави. Авторами розглядається метод обґрунтування варіантів стратегічних рішень у сфері забезпечення національної безпеки, що комплексно враховує такі його специфічні особливості: рівень невизначеності початкового стану забезпечення національної безпеки та характер динаміки його змін на інтервалі стратегічного планування у вигляді відповідного "діапазону"; форма фазових траєкторій; зворотні зв'язки складових процесу стратегічного планування; мінімально припустимий рівень забезпечення національної безпеки тощо [5, с. 2, 4].

Поняття "безпека" В. Пасічник розглядає як філософську категорію, що характеризує стан захищеності буття, цінностей та інтересів суб'єкта (об'єкта) безпеки від загроз та небезпек, за умови досягнення якого забезпечуються оптимальні обставини його життєдіяльності, розвитку та самореалізації [6, с. 8].

Н. Клименко відзначає основні реальні та потенційні загрози національній безпеці України, зокрема стабільності в суспільстві у сфері ЦЗ на нинішньому етапі розвитку держави, а саме: невідповідність сучасним викликам стану єдиної державної системи цивільного захисту (далі — ЄДСЦЗ), сил ЦЗ, їх технічного оснащення.

До основних напрямів державної політики з питань національної безпеки України у сфері ЦЗ авторка відносить розвиток ДСНС, що має забезпечити підвищення спроможностей Служби щодо ефективного управління ЄДСЦЗ, оснащення сил ЦЗ сучасними видами техніки, засобами та спорядженням, оптимізацію розміщення її підрозділів. Зміни у законодавстві призвели до перегляду ролі ЦЗ в забезпеченні національної безпеки в сучасних умовах, визнання органів та підрозділів ЦЗ суб'єктами забезпечення національної безпеки [7, с. 172].

Нині важливим питанням для України є вивчення та врахування закордонного досвіду щодо забезпечення національної та державної безпеки. Актуальне наукове завдання щодо вивчення цілей й механізмів забезпечення системи національної безпеки Нової Зеландії окреслила Т. Стародуб. Авторка вважає, що важливим питанням залишається підвищення рівня готовності структур державного управління, населення, організацій, інфраструктурних мереж до реагування на кризові ситуації та визначення можливостей для України щодо адаптації досвіду цієї держави з урахуванням нинішніх геополітичних реалій та новітніх загроз [8, с. 187].

Спірним питанням для науковців залишається визначення рівнів національної безпеки. Так, О. Власюк поняття "національна безпека" трактує як державну політику у цій сфері, що має враховувати поточний стан і перспективи розвитку внутрішніх та зовнішніх безпекових чинників. Тому під найвищим рівнем національної безпеки автор розуміє не абсолютний, а повсякденний рівень, що відповідає максимально ефективному використанню усіх поточних можливостей і ресурсів держави [9, с. 42].

Одним із факторів забезпечення національної безпеки у сферах екологічної, економічної соціальної, воєнної безпеки та протидії тероризму та елементів системи забезпечення національної безпеки щодо реалізації конституційного права громадян на безпечне довкілля та захист їх життя і здоров'я від НС є ЦЗ, про що стверджують С. Артем'єв та О. Малько. Водночас автори вважають, що ДСНС властиві невирішені проблеми та недоліки, що впливають на її здатність повною мірою виконувати покладені на Службу завдання у сфері забезпечення національної безпеки [10, с. 47].

С. Засунок визначив сутність системи державного управління ЦЗ як сукупність взаємозалежних, взаємодіючих органів державного управління та вищих посадових осіб держави, яка в межах чинного законодавства та із залученням наявного у її розпорядженні потенціалу держави здійснює розробку й реалізацію владних, регуляційних, координаційних, перевірчих та нормативних державно-управлінських впливів (рішень) на об'єкти безпеки з метою прогнозування, своєчасного виявлення, запобігання та нейтралізації загроз сталому розвитку вищезазначених об'єктів, передусім життєво важливим національним інтересам [11, с. 105]. Під поняттям "управління ЦЗ" автор розуміє свідомий цілеспрямований вплив суб'єкта управління на потреби, інтереси та цінності особи, суспільства і держави, об'єктивні та суб'єктивні, природні, техногенні чинники, що впливають на стан національної безпеки, з метою підвищення ефективності її функціонування для розв'язання зав-

дань щодо забезпечення національної безпеки загалом [11, с. 106].

Система ЦЗ відіграє все більшу роль у забезпеченні національної безпеки європейських країн і стає предметом висхідної уваги у рамках міжнародних структур європейської безпеки. Закордонний досвід щодо організації цивільного захисту населення та його ролі у забезпеченні національної безпеки країни узагальнив А. Рогуля. Автор дійшов до висновку, що моделі ЦЗ країн ЄС різняться між собою, однак мають спільні основоположні цілі і принципи — попередження, боротьба з наслідками і відновлення після природних і техногенних катастроф з метою захисту невіддільних прав і свобод громадян, їх власності, демократичного устрою держави і ринкових засад економіки. Спостерігається еволюція систем ЦЗ до моделей, що передбачають значно більшу увагу прогнозуванню і попередженню [12, с. 137].

Отже, встановлено, що нині вчені частіше розглядають проблеми національної безпеки загалом, однак проблеми державного управління ЦЗ щодо забезпечення державної безпеки України розглядаються лише у поодиноких роботах та потребують проведення окремого наукового дослідження.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Визначення проблемних питань державного управління ЦЗ щодо забезпечення державної безпеки України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Аналіз положень Закону України "Про національну безпеку", де подано визначення понять "національна безпека", "воєнна безпека", "державна безпека", засвідчив, що між ними є суттєва різниця. У зазначеному Законі поняття "національна безпека" трактується як захищеність держави від реальних та потенційних загроз загалом, "воєнна безпека" — як захищеність держави від воєнних загроз, "державна безпека" — як захищеність держави від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру [13].

Вважаємо, що поняття "національна безпека" серед інших розглянутих понять є загальним, а сутність останніх двох визначень — "воєнна безпека" та "державна безпека" — похідними від нього.

На зазначене питання також звертає увагу Ю. Павлютін, який підкреслює, що визначення поняття "національна безпека" і "державна безпека" є однаковиими за змістом. Автор бере під сумнів доцільність введення нового поняття "національна безпека", якщо є поняття "державна безпека". На основі аналізу визначення поняття "загрози національній безпеці України" вчений формулює висновок про те, що "національна безпека" отожднюється з національними інтересами та збереженням національних цінностей України, отже, національними, а не державними. Відтак важливим питанням є визначення співвідношення між поняттями "державна безпека" та "національна безпека" [14, с. 43].

У системі державної безпеки вагоме значення має ЦЗ як функція держави, яка спрямована на захист на-

селення і територій від НС, на що звертають увагу у своїх працях вітчизняні вчені.

Важливу складову частину безпеки держави — систему ЦЗ відзначає М. Кулешов, яка, на думку автора, має будуватися за принципом стратегічної мобільності, сутність якого полягає у поетапному нарощуванні заходів ЦЗ за часом і простором, залежно від місця та рівня загроз, а також у швидкій концентрації сил і засобів у визначений час в потрібному районі. Нині вагоме значення щодо реалізації завдань ЦЗ набуває діяльність органів управління сектору безпеки та оборони, зокрема й ДСНС, на які покладено завдання із забезпечення безпеки держави та її громадян [15, с. 436—437].

Поділяємо думку вченого щодо доцільності застосування принципу стратегічної мобільності, але вважаємо, що мобільність передбачає як поетапне нарощування ресурсів та заходів, так і його одночасне здійснення в умовах раптового настання кризових явищ, або різких змін обставин у районах їх виникнення та розвитку.

Ю. Харламова окреслила роль ЦЗ у контексті державної безпеки країни та проаналізувала нормативно-правову базу забезпечення державної безпеки у сфері ЦЗ населення [16, с. 445]. Авторка також зазначає, що ЦЗ відіграє одну з головних ролей у державній безпеці країни, що підтверджується положеннями нормативно-правової бази щодо забезпечення державної безпеки у сфері ЦЗ населення [16, с. 450].

Також вагому роль і місце ЦЗ у системі безпеки та державного управління в нинішніх умовах відзначає О. Єлізаров [17, с. 399]. З метою забезпечення диференційованого підходу до організації та проведення заходів щодо захисту населення й об'єктів економіки від НС і військових небезпек, на думку вченого, доцільно здійснювати зонування територій України за ступенем можливих небезпек, що дозволить враховувати особливості організації захисту населення в залежності від потенційних небезпек, можливих на відповідних територіях [17, с. 403].

Погоджуємося із пропозицією О. Єлізарова щодо важливості зонування території країни за ступенем небезпек та вважаємо, що зазначену пропозицію можливо розглядати як складову частину застосування принципу стратегічної мобільності під час планування заходів цивільного захисту.

Усі розглянуті результати досліджень вітчизняних вчених ґрунтуються на положеннях законодавства України щодо національної безпеки та ЦЗ. У Стратегії національної безпеки України (далі — Стратегія) визначено пріоритети національних інтересів України та забезпечення національної безпеки, цілі та основні напрями державної політики у зазначеній сфері [18].

Відповідно до Стратегії [18] людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека — найвища соціальна цінність в Україні. Реалізація цієї норми Конституції України — головна ціль державної політики національної безпеки.

Крім того, Стратегія ґрунтується на таких основних засадах, зокрема [18]: стримування — розвиток безпекових спроможностей, стійкість — здатність суспільства та держави швидко адаптуватися до змін безпекового середовища й підтримувати стале функціонування, взає-

модія — розвиток стратегічних відносин із ключовими іноземними партнерами, насамперед з ЄС, прагматичне співробітництво з іншими державами та міжнародними організаціями. Пріоритетами національної безпеки, зокрема є [18]: суспільний розвиток, захист прав, свобод і законних інтересів громадян України; європейська і євроатлантична інтеграція. Реалізація зазначених пріоритетів здійснюватиметься за такими напрямками, зокрема [18]: посилення спроможностей органів сектору безпеки та оборони, забезпечення екологічної безпеки, створення безпечних умов життєдіяльності людини, розбудова ефективної системи ЦЗ.

Проблемним питанням державного управління ЦЗ із забезпечення державної безпеки, вважаємо, залишається неузгодженість деяких положень нормативно-правової бази з питань державної безпеки та ЦЗ.

Так, у п. 47 р. III Стратегії зазначено, що Україна запровадить національну систему стійкості для забезпечення високого рівня готовності суспільства і держави до реагування на широкий спектр загроз, що передбачатиме, зокрема, дієву координацію та чітку взаємодію органів сектору безпеки та оборони, інших державних органів, територіальних громад, бізнесу, громадянського суспільства і населення у запобіганні й реагуванні на загрози та подоланні наслідків НС, поширення необхідних знань і навичок у цій сфері [18]. Однак у Кодексі цивільного захисту України, інших підзаконних актів, що регламентують діяльність органів управління сфери ЦЗ, питання щодо організації взаємодії між органами управління сектору безпеки та оборони не показано.

ВИСНОВКИ

Проведено аналіз законодавства України щодо питань національної безпеки, ЦЗ та попередніх наукових досліджень, де розглядаються проблемні питання, що пов'язані з національною безпекою, державною безпекою та ЦЗ в Україні.

Виявлено окремі розбіжності та прогалини в законодавстві, зокрема, щодо уточнення питань державної безпеки та національної безпеки, ролі і місця ЦЗ у зазначених поняттях. Потребує більш детального розкриття питання щодо організації взаємодії між органами управління сектору безпеки та оборони, що необхідно відзначити в законах України й інших підзаконних актах.

Окреслено проблемне питання державного управління ЦЗ щодо забезпечення державної безпеки України, що полягає в неузгодженості способів функціонування системи державної безпеки та ЦЗ.

Уточнено спосіб застосування принципу стратегічної мобільності щодо функціонування системи цивільного захисту, що передбачає не лише поетапне нарощування структур, ресурсів та заходів, але й його одночасне здійснення в умовах раптового настання кризових явищ або різких змін обставин у районах їх виникнення та розвитку з урахуванням здійсненого зонування території країни за ступенем можливих небезпек.

Запропоновано створення мобільних високотехнологічних безпекових структур за модульним принципом, що мають забезпечити стратегічну мобільність та оперативне реагування на кризові явища й загрози.

Перспективами подальших досліджень за розглянутою проблематикою вбачається у проведенні структурно-функціонального аналізу державного управління цивільним захистом у системі державної безпеки України.

Література:

1. Деякі питання реформування державного управління України: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 № 474-р // База даних "Законодавство України" / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 12.04.2021).
2. Про схвалення Стратегії реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій: розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.01.2017 № 61-р // База даних "Законодавство України" / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/61-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 12.04.2021).
3. Глобальна та національна безпека: підручник / В.І. Абрамов, Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянук та ін. за заг. ред. Г.П. Ситника. НАДУ. Київ, 2016. 784 с.
4. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): підручник / НАДУ. Київ, 2011. 730 с.
5. Богданович В.Ю., Семенченко А.І., Єжеєв М.Ф. Методи державного управління забезпеченням національної безпеки у її визначальних сферах: навчальний посібник / НАДУ. Київ, 2008. 136 с.
6. Пасічник В.М. Філософська категорія безпеки як основа нової парадигми державного управління національною безпекою. Демократичне врядування: електрон. наук. фах. вид. / ЛРІДУ НАДУ при Президентові України. 2011. № 7. URL: http://lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnik7/fail/pasichnyk.pdf (дата звернення: 07.04.2021).
7. Клименко Н.Г. Роль цивільного захисту у забезпеченні національної безпеки України в сучасних умовах. Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України: наук. фах. вид. 2015. Вип. 2. С. 165—177.
8. Стародуб Т. Реформування системи національної безпеки: досвід Нової Зеландії, можливості для України. Політичний менеджмент: наук. журн. 2012. № 1—2. С. 186—199.
9. Власюк О.С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики: вибрані наукові праці / НІСД. Київ, 2016. 528 с.
10. Артем'єв С.Р., Малько О.Д. Цивільний захист як чинник системи забезпечення національної безпеки. Наука і правоохорона: наук. журн. 2018. № 2 (40). С. 42—49.
11. Засулько С.С. Місце та роль державного управління у системі забезпечення цивільного захисту в Україні. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична: зб. наук. пр. Львів: ЛьвДУВС. 2011. № 3. С. 101—111.
12. Рогуля А. Європейський досвід функціонування системи цивільного захисту населення у забезпеченні національної безпеки. Ефективність державного управління: зб. наук. пр. Львів: ЛРІДУ НАДУ. 2015. Вип. 45. С. 130—138.

13. Про національну безпеку: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII // База даних "Законодавство України" / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 09.04.2021).

14. Павлютин Ю.М. Забезпечення національної безпеки в умовах євроінтеграційних перетворень в Україні. Організаційно-управлінське та економіко-правове забезпечення діяльності єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ): матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. (12 берез. 2020, м. Черкаси). Черкаси: ЧІПБ ім. Героїв Чорнобиля, 2020. С. 41—44.

15. Кулешов М.М. Щодо побудови та удосконалення діяльності державної системи цивільного захисту України. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління: зб. наук. пр. Харків: НУЦЗУ. 2018. Вип. 1 (8). С. 433—440.

16. Харламова Ю.Є. Державна безпека у сфері цивільного захисту населення. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління: зб. наук. пр. Харків: НУЦЗУ. 2018. Вип. 1 (8). С. 445—451.

17. Єлізаров О.В. Місце цивільного захисту в системі безпеки та державного управління. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління: зб. наук. пр. Харків: НУЦЗУ. 2018. Вип. 1 (8). С. 399—405.

18. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року "Про Стратегію національної безпеки України": Указ Президента України 14.09.2020 № 392/2020 // База даних "Законодавство України" / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (дата звернення: 09.04.2021).

References:

1. Cabinet of Ministers of Ukraine (2016), Resolution "Some issues of reforming the public administration of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80#Text> (Accessed 12 April 2021).

2. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), Resolution "On approval of the Strategy for Reforming the Civil Service System of Ukraine in Emergency Situations", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/61-2017-%D1%80#Text> (Accessed 12 April 2021).

3. Abramov, V.I. Sytnyk, H.P. and Smolianiuk, V.F. (2016), *Hlobal'na ta natsional'na bezpeka* [Global and national security], NAPA, Kyiv, Ukraine.

4. Sytnyk, H.P. (2011), *Derzhavne upravlinnia u sferi natsional'noi bezpeky (kontseptual'ni ta orhanizatsijno-pravovi zasady)* [Public administration in the sphere of national security (conceptual and organizational and legal framework)], NAPA, Kyiv, Ukraine.

5. Bohdanovych, V.Yu. Semenchenko, A.I. and Yezheiev, M.F. (2008), *Metody derzhavnoho upravlinnia zabezpechenniam natsional'noi bezpeky u ii vyznachal'nykh sferakh* [Methods of state management of ensuring national security in its defining areas], NAPA, Kyiv, Ukraine.

6. Pasichnyk, V.M. (2011), "Philosophical category of security as the basis of a new paradigm of public administration of national security", *Democratic gover-*

nance, [Online], vol. 7, available at: http://lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnik7/fail/pasichnyk.pdf (Accessed 7 Apr 2021).

7. Klymenko, N.H. (2015), "The role of civil protection in ensuring the national security of Ukraine in modern conditions", *Collection of scientific works of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*, vol. 2, pp. 165—177.

8. Starodub, T. (2012), "Reforming the national security system: the experience of New Zealand, opportunities for Ukraine", *Political management*, vol. 1—2, pp. 186—199.

9. Vlasjuk, O.S. (2016), *Natsional'na bezpeka Ukrainy: evoliutsiia problem vnutrishn'oi polityky* [National Security of Ukraine: Evolution of Domestic Policy Problems], NISS, Kyiv, Ukraine.

10. Artemiev, S.R. and Malko, O.D. (2018), "Civil protection as a factor of the support of the system of the protection of national security", *Nauka i pravoohorona*, vol. 2, no. 40, pp. 42—49.

11. Zasunko, S.S. (2011), "The place and role of public administration in the system of civil protection in Ukraine", *Naukovyj visnyk L'viv'skoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. Serii: Yurydychna*, vol. 3, pp. 101—111.

12. Rohulia, A. (2015), "European experience in the functioning of the civil protection system in ensuring national security", *Efficiency of public administration*, vol. 45, pp. 130—138.

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018), *The Law of Ukraine "About national security"*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (Accessed 09 April 2021).

14. Pavliutin, Yu.M. (2020), "Ensuring national security in the context of European integration transformations in Ukraine", *Materialy V vseukrains'koi naukovo-praktychnoi konferentsii. Orhanizatsijno-upravlins'ke ta ekonomiko-pravove zabezpechennia diial'nosti iedynoi derzhavnoi systemy tsyvil'noho zakhystu (YeDSTsZ)* [Materials of the V International Scientific and Practical Conference. Organizational-managerial and economic-legal support of the unified state system of civil protection (USSCP)], CIFS named after the Heroes of Chernobyl of the NUCDU, Cherkasy, Ukraine, pp. 41—44.

15. Kulieshov, M.M. (2018), "Regarding the construction and improvement of the state system of civil protection of Ukraine", *Bulletin of National University of Civil Defense of Ukraine. State Management series*, vol. 1, no. (8), pp. 433—440.

16. Kharlamova, Yu.Ye. (2018), "State security in the sphere of civil protection", *Bulletin of National University of Civil Defense of Ukraine. State Management series*, no. 1, vol. (8), pp. 445—451.

17. Yelizarov, O.V. (2018), "The place of civil protection in the system of security and public administration", *Bulletin of National University of Civil Defense of Ukraine. State Management series*, vol. 1, no. (8), pp. 399—405.

18. President of Ukraine (2020), Decree "On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine from September 14, 2020 "On the National Security Strategy of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (Accessed 09 April 2021).

Стаття надійшла до редакції 21.04.2021 р.